

VALSMUNTERIJ IN RUMST IN 1815

In 2017 publiceerden de bekende Franstalige rechtshistorici Jérôme de Brouwer en Xavier Rousseaux een kleine bundel met verhalen van terdoodveroordelingen in België tussen 1417 en 1947¹. Dr Françoise Muller ging er dieper in op een geschiedenis van valsmunterij in 1815, in ons eigenste Rumst. Voldoende reden om haar verhaal kort samen te vatten voor de lezers van Rumesta.

Op 15 juli 1815 bereidt het dorp zich voor op de kermis, die de volgende dag zou beginnen. Marie Anne Bal is al volop in kermisfeer: ze heeft een kraampje opgezet waar wafels worden verkocht. En ze vallen blijkbaar in de smaak, want die avond komt een heer die ze niet kent voor de derde keer terug om er eentje te proeven. Hij was haar opgevallen, want keer op keer betaalde hij met een kakelvers stuk van een frank. Toen hij de derde keer terugkwam, kon Marie Anne haar nieuwsgierigheid niet bedwingen: de hele beurs van de man bleek gevuld met dergelijke stukken!

Wat maakt het haar uit! De volgende ochtend staat Marie Anne vroeg op. Ze moet nog inkopen doen om haar kraam uit te rusten voor de drukke kermisdag. Geen wafels zonder melk, eieren en bloem! Dus wandelt ze naar de weduwe van de veldwachter, die bij de Rupel woont en die altijd verse melk heeft. Dan gaat ze bloem halen bij bakker Maes. Net zoals bij de weduwe, betaalt Marie Anne met de stukken die ze de vorige dag van de vreemde man heeft gekregen.

Maes heeft er geen goed oog in en bekijkt het stuk aandachtig. Hij ziet meteen dat het geen zilverstuk is, maar een goed opgeblonken vervalsing in tin. Marie Anne krijgt de schrik van haar leven en vreest in opspraak te komen wegens het gebruik van vals geld. Als de bliksem trekt ze naar de weduwe van de veldwachter, waar ze tot haar ontzetting vaststelt dat ook het stuk dat ze daar heeft gebruikt, vals was. Ze geeft de melkverkoopster waar ze recht op heeft en gaat de feiten melden bij Joachim Springaels, die als lid van het lokale bestuur ook belast is met de ordehandhaving. Die vraagt zich af hoe hij de zaak moet aanpakken: de volgende dag is er immers de kermis, die vele bezoekers naar Rumst zal brengen. Hoe een valsmunter herkennen in die volksmassa?

Ook valsmunter Michel Selleslaghs² beseft dat een kermisdag voor hem vele mogelijkheden opent: een massa volk, drukte bij de handelaars en een uitgelaten stemming, die mensen allicht minder aanzet om na te gaan of een geldstuk echt of vals is. Hij moet in Rumst zijn, zoveel is duidelijk.

De zaken lopen echter niet zoals Selleslaghs het had gehoopt. Al bij zijn eerste poging, in de herberg van Jan-Baptist Andriens, krijgt hij zijn glimmend stuk teruggeschoven: de herbergier

¹ J. DE BROUWER en X. ROUSSEAU, *Jugements dernier. Neuf condamnés à mort exhumés des archives*, Louvain-la-Neuve, Presses Universitaires de Louvain, 2017.

² Françoise Muller noemt hem Selleslagh, de dossiers van het Antwerpse assisenhof duiden hem echter aan als Selleslaghs – en die spelling volgen we ook.

herkende het als vals. Had hij al geruchten opgevangen over de avonturen van Marie Anne Bal?

Een ongeluk komt nooit alleen: blijkbaar hadden mensen Selleslaghs herkend op de kermis, en Springaels en veldwachter Martin Teerlinck zetten hun zoektocht in. Bij Andriens horen ze over het nieuwe incident en Selleslaghs wordt herkend. Hij slaagt er echter in te vluchten langs de achterdeur en na een achtervolging raakt de arm van de wet zijn spoor bijster.

Toch sluit het net zich rond Selleslaghs. Als Springaels en Teerlinck de aanwezigen in de herberg van Andriens ondervragen, blijkt dat daar enkele kermisbezoekers uit Blaasveld aanwezig waren. En die hadden hun oude dorpsgenoot Selleslaghs herkend. Uit Blaasveld was hij al lang vertrokken: zijn schoenmakerij had hij opgegeven om soldaat te worden in het leger van Napoleon, en nu woonde hij in Mechelen. Daar zetten Springaels en Teerlinck hun onderzoek dus verder, bijgestaan door de lokale maréchaussée. Zonder resultaat.

Pas in oktober 1815 wordt Selleslaghs aangehouden en pas in juni 1816 verschijnt hij voor het Antwerpse assisenhof, dat toen nog uit beroepsmagistraten was samengesteld (de volksjury werd pas hersteld na de revolutie van 1830). Bal, Andriens en Teerlinck komen getuigen en dragen ertoe bij dat hij schuldig wordt bevonden aan valsmunterij en de daaraan verbonden straf opgelegd krijgt: de doodstraf.

Conform de gebruiken van die tijd kreeg Selleslaghs echter genade en werd zijn straf omgezet in twintig jaar hechtenis. Als hij die had uitgezeten, keerde hij terug naar Blaasveld om er zijn beroep als schoenmaker weer op te nemen en een gezin te stichten. Een modelburger?

Niet helemaal: in 1853 zat de hele familie Selleslaghs verenigd op de beklagdenbank, opnieuw beschuldigd van valsmunterij. Opnieuw kreeg Michel de doodstraf. Zijn antecedenten in Rumst pleitten daarbij alles behalve in zijn voordeel³.

Frank Judo

³ In 1842 was Selleslaghs ook al voor assisen moeten verschijnen, ditmaal beschuldigd van brandstichting.